

Bel canto pärl Estonia kontserdisaalis

Vaike Kiik-Salupere

Vincenzo Bellini ooperi „Norma” kontsertettekannet dirigent Alberto Hold-Garrido (Hispaania), Norma – Virginia Wagner (Argentina), Pollione – Kaludi Kaludow (Bulgaaria), Adalgisa – Helen Lokuta, Orovoso – Mati Palm, Clotilde – Kristel Pärtna, Flavio – Oliver Kuusik, Estonia koor ja orkester 11. II Estonia kontserdisaalis.

„Norma” maailmaesietendus toimus 26. detsembril 1831 La Scalas. Felice Romani, kes oli koguni kaheksa Bellini ooperi libretist, tegi ka „Norma” libreto. Ooperi valmimiseks kulus heliloojal kolm kuud. Nõudlik nimiosa andis silmas pidades tolleaegse kuulsu ja võimeka soprani Giuditta Pasta erilist hääletüüpi *soprano drammatico d'agilità*, mis võimaldas vokaalset vabadust nii madalas kui kõrges tessituuris, hääle lüürlilist ja dramaatilist kasutust. Tollane esietendus sai küll jaheda vastuvõtu, kuid iga järgnev lavastus võeti vastu üha kasvava vaimustusega ja XIX sajandi lõpuks esitati „Normat” juba 16 keeles ja 35 riigis. Bellinit peetakse kõige tüüpilisemaks *bel canto* ooperi heliloojaks.

Norma partiid esitajas Tallinnas sopran **Virginia Wagner**, kelle repertuaari kuuluvad rollid donna Anna („Don Giovanni”), Cio-Cio-San („Madama Butterfly”), Violetta („La traviata”), Mathilde („Wilhelm Tell”) jpm. Tenor **Kaludi Kaludow** sai lauljahiriduse Sofia muusikaakadeemias, millele järgnes rahvusvaheline lauljakarjäär koostöös nimekate dirigentidega nagu Claudio Abbado, Riccardo Muti, Zubin Mehta ning tuntud lauljatega Mirella Freni, Plácido Domingo, Nikolai Giaurov, Samuel Ramey jpt. Tema rollide hulka kuuluvad Rada-mes („Aida”), Cavaradossi („Tosca”), Manrico („Trubaduur”), Hertsog („Rigoletto”), Turiddu („Talupoja au”) jpt. **Alberto Hold-Garrido** on juhatanud Soome Rahvusooperis, Stockholmi Kuningliku Ooperis, Berliini Deutsche Operis, Walesi Rahvusooperis jm.

Kontsertettekannet on ooperi esitusele omaette proovikiviks, sest puuduvad atmosfääri loovad lavakujundus, kostüümid, valgusefektid ning esile kerkib vaid muusika. Lauljatele on *bel canto* ooperi esitamine ilma lavastuseta suur kokkuvõtmeline ja meisterlikkuse mõõdupuu. Alates ooperi avamängust oli tunda dirigendi kindlat ja tundlikku musitseerimist, piltide loomist, kaunikõlalise taotlust,

eri meeolude esiletõstmist ja edasiandmist. Üllatav oli Hold-Garrido oskus juhatada ja koos hoida soliste, olles nende poole seljaga. Tema tunnetuslikkus ja usaldus lauljate erinevate emotsionaalsete seisunditega musitseerimise vastu oli iseäranis muljet avaldav. Vaid üksikute hetkedel näis dirigent vajalikuks pidavat otsest silmsidet solistidega. Muusika oli ülim ja musitseerimine erakordselt mõjus.

Druiidide ülempreestrinna Norma keelatud armastus Rooma asekonsuli Pollione vastu on ooperi süžeed käivitav ja muutev jõud. Kahe lapse emana tunneb Norma laste isa Pollione vastu nii vihkamist kui armastust. Lisaks ilmneb, et Pollionel on romantilised tunded lahvatanud Irmisuli templi noore preestrinna Adalgisa vastu. Norma rolli iseloomustavad emotsioonide äärmused, hingestatud armastusest kuni soovini mõrvata oma lapsed. Virginia Wagner võlus Normana kuulajaid tõelise emotsionaalsusega ja kauni hääle suurepärase valdamisega. Ooperi tuntuim sopranaaria „Casta diva” („Vooruslik jumalanna”) sai tema esituses täiuslikkuse mõõdu: tämbririkkus, *pianissimo* valitsemine ja hääle voolav ühtlus olid erakordselt nauditavad. Lauljanna dramaatiline lähenemine oli samuti veenev ja kahtlemata

oleks tema esituses huvitav näha-kuulda rollilahendust tõelises ooperilavastuses.

Suurepäraseks kujunesid Norma stseenid ja duetid Adalgisaga, kelle partiid esitas võrdväärse kindlusega **Helen Lokuta**. Nauditav oli Lokuta ansamblitunnetus vokaalselt väga nõudlikus partiis. Hääle sobivus ja sarnane häälekäsitlus löid suurepärase muusikalised ansamblid. Pollione osatäitja **Kaludi Kaludow** on õnnistatud erakordse tämbririkka tenorihäälega. Hääle jõulisus ja mahlakus teevad nauditavaks iga lauldud fraasi. Midagi väga heas mõttes pavarottlikku oli Bulgaaria tenori häälekäsitluses ja koguni välimuses. Kaunikõlaline hääle on Bellini muusika edasiandmisel kahtlemata ülioluline ja Kaludowil oli häälerikkust küllaga. Druiidide juht Orovoso oli **Mati Palmi** laulduna väarikas ja kõlamahukas. Pollione sõber Flavio **Oliver Kuusiku** esituses veenev ja kaunikõlaline. Norma usaldusaluse Clotilde rolli esitas sobiva lüürlilise häälega noor lauljatar **Kristel Pärtna**. Rahvusooperi koor paistis silma väga hea vokaalse kõlaga, nüansirikkuse ja selge diktsiooniga. Bellini „Norma” meisterlik esitus Alberto Hold-Garrido juhatusel pälvis publiku heakskiidu üksmeelse püstitõusmise ja suure aplausiga.